

Postimees rändab 33 päevaga ümber Eesti
11. september 1999

WIKI.WIFI.EE
RAAMATUKOGU

Raadiomängur Enn Kalve vabastab Petserit

Põlvamaal Valgjärve külas saab ühenduse Jaapaniga, kui Kalve oma puna-valge radiojaama masti Võru poole pöörab

«Ilus antenn on radioamatöörile sama nagu teisele inimesele ilus tüdruk,» räägib Enn Kalve (61) hellal häälel oma antenni juures. «Et oleks kenasti värvitud ja kusagilt midagi ei lotendaks.»

JUHANI PÜTTSEPP
TOOMAS SILDAM

RR2RDL oli lõpetamas järjekordset ingliskeelset sideseanssi, kui pidi mikrofoni jahmatusest käest pillama, sest WA2SQG küsis veidi kanges, kuid sulaselges eesti keeles: «Palju teid eestlasi sinna veel järele on jäänud?»

Katusekambrisse raadiosaatjate ja vastuvõtuaparaatide vahele kiilunud radioamatöör Enn Kalve ehk RR2RDLi keha kattus külma higiga.

Ta heitis kiiresti hirmunud pilgu kukla taha, seal ei olnud kedagi. Õigemini olid vaid kassid, tema lemmikloomad. Oli aasta 1969, Vene tankide roomikukeerdudelt pudenes veel Praha tänavate tolmu.

Värisevate kätega tõstis Kalve mikrofoni uuesti huultele ja sosistas sinna erutusest katkeval häälel: «Kõik on korras, meid on ikka üle miljoni.»

Side vaenuliku radistiga oli loodud. Varsti saatis WA2SQG ehk USA kodanik Artur Orav Long Islandilt Võru rajooni Valgjärve külanõukogu ühel postiaadressil oma pildi, kus ta poseeris koos senaator Barry Goldwateriga.

Algas 20 aastat kestnud koostöö, mida osalised tundsid nime Välis-Eesti ring all. Peagi lisandusid Oravale veel Lembit Tirrul Kanadast, Hollywoodi heliinsener Jüri Kauk, Ontario rantjee Vallentin Reitav, Florida arvutiguru Rein Raja ja teised kuuetahtelise kombinatsiooni taha varjuvad isikud.

Igal õhtul kell kuus hakkas eeter Valgjärvel kurjakuulutavalt ragisema, läbi raudse eesriide murdsid okupeeritud Eestisse üksteise järel kalli raadioaparatuuriga varustatud kapitalistide ironilised märkused, salvavad küsimused ja pahatahtlikud repliigid Nõukogude riigi aadressil.

Kõhetu Kalve võppus kui pisikestest pommidest tabatu isehitatud raadioaparaadi taga ja vastas, nagu oskas - ausalt. Pärast igaõhtust Välis-Eesti ringi pidi ta särgist välja väänama pitsitäre soolast hirmuhigi, kuid jätkas kirglikult mängu. See oli nagu nelja ässaga bridzh, mida ei saanud pooleli jätta.

Operatsioon Wilgelmi

Hoop tuli enne 1980. aasta Moskva olümpiamänge, samast lähedalt. Inimtühja Sõmerpalu-Osula tee äärse Nursi raketibaasi aia taga hakkasid vilkuma kahtlased varjud ja seejärel lendasid Võrust Saksamaale spionaazhiteated, nagu näiteks: «Eile öösel toodi raketibaasi 12 uut raketti ja neli viidi minema.» Venelased magasid raadioseansid maha, kuid kurikuulus Stasi sai asjale jälile ja informeeris ENSVs, keda vaja.

Peagi kirjutas Tallinnas Pagari tänaval hoolitsetud küüntega KGB ametniku käsi pruunile pappkaanele uue toimiku nime «Wilgelmi» ja must Volga läks teele. Kahtluse tume loor mähkis endasse kõik Lõuna-Eesti raadioamatöörid.

«Andke vabatahtlikult välja mikrofilmid, salakirjavahendid ja shifrid,» nõudis Mülleri häälega KGB major Kirsi talu pööningukambri alla laskunud Enn Kalvelt.

Kalve ei olnud Stirlitz, tal polnud midagi ära anda. Ta tundis end sama süütult nagu kümme aastat varem, kui kunagine pinginaaber, Nõukogude turist Arvo jäi aastateks Austriasse ühte ilusat mälestussammast pildistama.

«*Izmena rodinõ!*» hüüdis nädal pärast Arvo asüülitaotlust Kalvele KGB ametnik. Tollal Tartus postkastis number 32 pommituslennukite musti kaste ja mootorite vibratsiooni mõõtmise seadmeid meisterdav Kalve aga ei teadnud midagi pinginaabri soovist kodumaad reeta.

KGB jättis Kalve rahule nii siis kui ka 1980. aastal ja vapper raadioamatöör sai taas pöörduda Valgjärvele Kirsi talu pööningule Välis-Eesti ringi õhtuste, lausa vältimatuteks muutunud kõnekoosolekute juurde. Vahel pööras ta masti ka Võru suunda, kustpoolt võis hõlpsasti tabada kidakeelseid juute ja rõõmsalt rääkivaid jaapanlasi.

Toomepuu tunnustus

Raudne eesriie langes, kuid mitte ühe ropsuga, vaid tükkihaaval. Raadioamatöörid seisavad alati nähtamatu rinde eesliinil. Hirvepargi ja laulva revolutsiooni ajal kuulas Välis-Eesti ring kõrvad kikkis Kalve reportaazhe sündmuste epitsentrist. Iga sideseanss lõppes vabadussoovidega ookeani tagant.

Välis-Eesti ringi üks alustalasid Artur Orav suri 15. juulil 1991, vaid kuu enne Eesti taasiseseisvumist. ERSP liikmeks astunud Enn Kalve aga toimetas tema viimase raadioteksti järelhüüdeks ajalehte Kodumaa.

Eesti Kongressi eelõhtul patsutas Kalve õlale kiilaspäine mees. «Härra Kalve, te olete USA kontinendil väga populaarne isik,» tunnustas eksilvalitsuse kaitseminister Jüri Toomepuu. «Saime tänu teie raadiojuttudele Eestist palju parema pildi kui meediakanalitest.»

Montarovski kanad

Tartu rahu järgselt jätkuvalt Eestile kuuluva Petseri linna Pesotsnaja tänava majas number üks elab kohaliku Eesti Evangeelse Luteri Kiriku koguduse esimees ja raadioamatöör Mart Kallas, tema naabriks aga on Petseri rajooni administratsiooni juht Montarovski.

Ühel hommikul, kui Kalve silitas enda lemmikut emakassi Päntu, kostis tema ultralühilainesaatjast Petseri operaatori Mart Kallase metalne hääl, mis raporteeris Montarovski kanade pealetungist nende aiamaale.

«Uu-aa-üks-iks-ee, signaali tugevus on piisav, sain sinust aru,» läks Valgjärvelt kiire vastus Vene piiri taha.

Mõni aeg hiljem keeras Pesotshnaja tänav 1 õueväravast sisse lühike tumedate prillidega mees, taskus karp õhupüssikuule. Montarovski kanade probleem oli lahendatud ja Kalve pöördus tühja taskuga tagasi.

Tema veneaegsest kutsungist on saanud eestiaegne ES6DL, kuid raadiomängud jätkuvad. Alles üleeile võttis Kalve oma pööningukambris vastu sõnumi Petseri linnas resideerivalt Mart Kallaselt: «Piiriületusrezhiim karmistub. Katsume vastu pidada, eestlust hoida.»

Nähtamatu rinne lõhestab endiselt Eesti raadiotaevast.